

MIKITAMÄE KOOL LASTEAIA ÕPPEKAVA

SISUKORD

- I Üldsätted
- II Lasteasutuse liik ja eripära
- III Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted
- IV Õppe- ja kasvatusvaldkondade sisu ning lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti
- V Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus
- VI Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus
- VII Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted
- VIII Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus
- IX Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus
- X Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

I ÜLDSÄTTED

1. Mikitamäe Kooli lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel.
2. Mikitamäe Kooli lasteaia õppekava läbinule annab lasteasutus välja sellekohase õiendi.
3. Mikitamäe Kooli lasteaia õppekavas esitatakse:
  - 1) lasteasutuse liik ja eripära;
  - 2) õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
  - 3) õppe- ja kasvatusvaldkondade sisu ning lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
  - 4) õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
  - 5) lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
  - 6) erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
  - 7) lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
  - 8) õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

II LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1. Mikitamäe Kool on munitsipaalharidusasutus, mille struktuuris on põhikool ja lasteaed.
2. Mikitamäe Kooli lasteaed peab oma eelkäijaks 1969.a asutatud „Võhandu“ sovhoosi lastepäevakodu (sõimerühm ja aiarühm), mis suleti laste vähesuse tõttu 1991.a. Mikitamäe Lasteaed (liitrühm) alustas taas oma tegevust 1994.aastal. 2007.a kujundati põhikool lasteaiaga liitmise teel ümber lasteaed-põhikooliks ning kooli nimeks sai Mikitamäe Kool.
3. Mikitamäe Kooli lasteaed ja põhikool asuvad ühel territooriumil, mis annab võimaluse lasteaias kasutada kooli staadioni, palliplatse, võimlemissaali, aulat ja kooli muusikakabinetti. Lasteaias ja algklassidel on ühisüritusi ja väljasõite. Lasteaias õpetajatel on tihe koostöö algklasside õpetajatega. Lasteaias lõpetanud lapsed asuvad kõik õppima Mikitamäe koolis.
4. Mikitamäe Kooli lasteaias on moodustatud 1,6-7aastastele lastele üks liitrühm *Oravakesed*.
5. Liitühma on võimalik registreerida kuni 20 last. Selline laste arv rühmas on tingitud rühmaruumide ehituslikust eripärast ja on kooskõlas tervishoiutalitlusega.
6. Mikitamäe Kooli lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.
7. Mikitamäe Kool asub ajaloolise Setomaa territooriumil.

III ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

1. Õppe- ja kasvatustegevuse **üldeesmärk** on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös. Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.
2. Mikitamäe Kooli lasteaias personal on kokku leppinud **ühised eesmärgid**:
  - 1) lapsed on aktiivsed õppijad ja oskavad teha valikuid;
  - 2) lapsed on loovad ja julged ideede avaldamisel;
  - 3) lapsed hoolivad kaaslastest, Eestist ja keskkonnast;
  - 4) laste arengut toetab lasteaias personali ja lastevanemate koostöö;
  - 5) laste ettevõtlikkuse arendamises;
  - 6) laste silmaringi, ettevõtlikkuse ja loovuse arendamine robotika eelõppes.
3. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted:

- 1) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 2) lapse loovuse toetamine;
- 3) mängu kaudu õppimine;
- 4) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 5) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 6) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 7) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 8) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 9) eesti ja seto kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
- 10) Ettevõtlikku hoiaku kujundamine läbi mänguliste õppetegevuste;
- 11) Robootikavahendite BeeBotide ja Duplode kasutamine erinevates ainevaldkondades.

IV ÕPPE- JA KASVATUSVALDKONDADE SISU NING LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

Õppe- ja kasvatusvaldkondade sisu ning lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine;
- 7) ettevõtlusõpe;
- 8) robootikaõpe.

1. Valdkond *Mina ja keskkond*

- 9) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:
  - (1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
  - (2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
  - (3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
  - (4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;

(5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;

(6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

10) Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

(1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;

(2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

(3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

11) Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Valdkond „Mina ja keskkond“

Teema	3aastane	5aastane	7aastane
Mina	1. Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. 2. Vastab õigesti küsimisele, kas ta on tüdruk või poiss. 3. Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel.	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss).	1. Oskab end tutvustada. 2. Teab oma kohustusi ja õigusi. 3. Kirjeldab enda omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	1. Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. 2. Teab õdede ja vendade nimesid.	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed).	1. Teab oma pereliikmeid ja lähissugulasi. 2. Mõistab, et pered võivad olla erinevad. 3. Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	1. Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja. 2. Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi). 3. Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.	1. Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. 2. Teab kodust aadressi ja telefoni.

Lasteaed	<ol style="list-style-type: none"> Oskab nimetada oma rühma nime. suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik). Nimetab rühmas olevaid esemeid. Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed. 	<ol style="list-style-type: none"> Nimetab oma lasteaia nime. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. Teab oma, võõra ja ühise tähendusi. 	<ol style="list-style-type: none"> Teab oma lasteaia aadressi. Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Kool			<ol style="list-style-type: none"> Teab kooli kui õppimise kohta. Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	<ol style="list-style-type: none"> Nimetab oma pereliikmete koduseid toimetusi. Matkib lihtsamaid töövõtteid. Asetab töövahendid kokkulepitud kohta. 	<ol style="list-style-type: none"> Oskab nimetada vanemate ameteid. Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas. Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid. Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust. 	<ol style="list-style-type: none"> Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ja nende vajalikkust. Mõistab töö ja vastutuse tähtsust. Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes. Selgitab raha otstarvet.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	<ol style="list-style-type: none"> Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiede kandmine jm). Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid. 	<ol style="list-style-type: none"> Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid. Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. 	<ol style="list-style-type: none"> Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, linn, lill, kivi). Teab koduvalla/linna sümboleid. Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta. Teab Eesti vabariigi presidendi nime. Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone. Suhtleb teisest rahvusest lastega. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).

<p>Tähtpäevad, pühad ja kombed</p>	<p>1. Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse). 2. Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.</p>	<p>1. Kirjeldab tähtpäevi peres. 2. Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.</p>	<p>1. Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. 2. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm). 3. Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm). 4. Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).</p>
<p>Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid</p>	<p>1. Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust. 2. Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.</p>	<p>1. Teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust. 2. Teab üldtuntud viisakusreegleid. 3. Tunneb ja järgib lauakombeid.</p>	<p>1. Teab mõistete <i>ausus</i> ja <i>autus</i> tähendust ning oskab vastavalt käituda. 2. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm). 3. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.</p>
<p>Sõprus ja abivalmidus</p>	<p>1. Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid. 2. Oskab haiget saanud sõpra lohutada.</p>	<p>1. Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi. 2. Oskab sõpra lohutada ja abistada. 3. Oskab andeks anda ja leppida.</p>	<p>1. Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. 2. Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides.</p>
<p>Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus</p>		<p>1. Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada. 2. Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm).</p>	<p>1. Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. 2. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).</p>
<p>Suhtumine erinevustesse</p>		<p>Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine- valge kepp, vaegkuulmine- kuuldeaparaat).</p>	<p>1. Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. 2. Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. 3. Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja</p>

			võimaluste piires.
Ehitised	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.	1. Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus. 2. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 3. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.	1. Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. 2. Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm). 3. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm). 4. Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).
Kodumasinad	Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).	Kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.	Kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).
Sõidukid	Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.	Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm).
Jäätmed	Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).	Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse.	1. Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid). 2. Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. 3. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
Tervise väärtustamine		Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni aj puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).	1. Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. 2. Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta). 3. Teab, mis on haigus. 4. Teab, milline tegevus või

			käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald).
Hammaste tervis	1. Teab hammaste hooldamise vahendeid. 2. Harjab hambaid täiskasvanu abiga.	1. Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. 2. Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	1. Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud). 2. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	Nimetab toiduaineid	Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.	1. Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. 2. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).	1. Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised). 2. Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelvalveta). 3. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. 4. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.	1. Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud).
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seened ja putukad	1. Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest. 2. Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.	1. Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv). 2. Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.	1. Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid. 2. Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis

			kasvavad kodukoha lähedal põldudel.
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	1. Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi. 2. Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu. 3. Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus).	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.	1. Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. 2. Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	1. Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi. 2. Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.	Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas).
Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe).	Oskab nimetada kõiki aastaegu ja neid iseloomustada.	1. Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. 2. Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne) 3. Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik: erinevad ilmastiku- nähtused	Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).	1. Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid. 2. Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.

<p>Looduse mõju inimesele: loodushoid, säästev areng</p>	<p>1. Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks. 2. Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.</p>	<p>1. Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi). 2. Mõisatab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule). 3. Teab, et inimene saab talvel loomi aidata. 4. Mõisatab, et on vaja istutada puid ja muid taimi. 5. Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.</p>	<p>1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. 2. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema kodukoha loodusele. 3. Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha. 4. Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata. 5. Teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi). 6. Soovib osaleda looduse korrastamises.</p>
<p>Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele</p>	<p>Teab, et taimed vajavad kasvamiseks vett ja toitu.</p>	<p>1. Teab, et taimed vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku. 2. Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.</p>	<p>Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.</p>
<p>Valgusfoor ja tänavatähtsust ületamine</p>	<p>1. Teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline). 2. Teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i>.</p>	<p>1. Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. 2. Teab, kuidas sõiduteed ületada. 3. Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).</p>	<p>1. Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. 2. Teab, kuidas ületada ristmikku. 3. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal. 4. Oskab kasutada hädaabi numbrit 112.</p>
<p>Liiklusmärgid</p>	<p>Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).</p>	<p>Teab liiklusmärkide tähendusi.</p>	<p>1. Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes. 2. Teab rulluisukude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).</p>
<p>Sõidukid</p>	<p>1. Teab ja tunneb liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid. 2. Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver).</p>	<p>1. Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. 2. Oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet).</p>	

Helkur, turvatool ja -vöö	Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	1. Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. 2. Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikutingimustes. 3. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.	Teab, kuhu kinnitada helkurribad.
--	--------------------------------------	--	-----------------------------------

2. Valdkond *Keel ja kõne*

- 1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:
  - (1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
  - (2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
  - (3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.
- 2) Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:
  - (1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
  - (2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
  - (3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.
- 3) Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Valdkond „Keel ja kõne“

Sisuplokid	2aastane	3aastane	4aastane
Suhtlemine	1. Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal. 2. Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut. 3. Kasutab suhtlemisel mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega. 4. Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälduse või 1- 2sõnalise ütlusega.	1. Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga. 2. Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm). 3. Kommenteerib enda ja/või kaaslaste tegevust 1-2 lausungiga. 4. Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega. 5. Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.	1. Algatab ise aktiivselt suhtlust. 2. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostevuses. 3. Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta. 4. Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (räägib, mida tehti) 2-3 lausungiga. 5. Räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest. 6. Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.

<p>Grammatika</p>	<p>1. Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid (nt Miku õue p.o. Mikk tahab õue minna)</p> <p>2. Kasutab üksikuid käände- ja pöördvorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre).</p> <p>3. Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis.</p> <p>4. Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (<i>ei taha</i>), kuuluvus (<i>tädi lusikas</i>), asukoht (<i>emme siia</i>), omadus (<i>auto katki</i>), subjekti-objekti suhe (<i>issi anna pall</i>).</p>	<p>1. Mõistab ning kasutab tuttavas situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid.</p> <p>2. Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme.</p> <p>3. Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt <i>Joonista! Istu!</i>).</p> <p>4. Kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt <i>sõidab, laulavad</i>).</p> <p>5. Kasutab kõnes õigesti tegusõna <i>ma-</i> ja <i>da-</i> tegevusnime (nt <i>hakkame mängima, ei taha mängida</i>).</p>	<p>1. Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid.</p> <p>2. Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad <i>ja, aga</i>).</p> <p>3. Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt <i>sõitis, laulsid</i>).</p>
<p>Suhtlemine</p>	<p>1. Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt <i>Miks ta nii tegi? Kuidas teha?</i>)</p> <p>2. Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.</p> <p>3. Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.</p> <p>4. Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.</p> <p>5. Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.</p>	<p>1. Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt <i>Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?</i>)</p> <p>2. Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist.</p> <p>3. Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega.</p> <p>4. Annab edasi kuulnud tekst. (nt muinasjutud) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste korralduste abil.</p> <p>5. Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega.</p> <p>6. Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i>.</p>	<p>1. Kasutab dialoogis suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärkidest.</p> <p>2. Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja/või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht).</p> <p>3. Mõistab kaudseid ütlushi (nt <i>Ruumis on aken lahti</i>). Otsene ütlus: <i>pane aken kinni!</i> Kaudne ütlus: <i>Mul on jahe</i>).</p> <p>4. Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.</p> <p>5. Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduvat info.</p>

	<p>6. Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).</p> <p>7. loeb peast kuni 4realisi liisusalme/luuletusi.</p> <p>8. Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.</p>	<p>7. Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.</p>	<p>6. Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi).</p> <p>7. Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust).</p> <p>8. Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.</p>
Grammatika	<p>1. Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.</p> <p>2. Kasutab kõnes <i>nud-</i> ja <i>tud</i> kesksõnu (nt <i>söödud, söönud</i>).</p> <p>3. kasutab kõnes omadussõna võrdlusasteid (<i>suur-suurem-kõige suurem</i>).</p> <p>4. Kasutab tingivat kõneviisi (<i>mängisin, mängiksin</i>).</p> <p>5. Ühildab sõnu arvus (<i>karud söövad</i>) ja käändes <i>ilusale lillele; punase palliga</i>).</p> <p>6. Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lillel).</p>	<p>1. Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (<i>saab lauljaks, jookseb kivini</i>).</p> <p>2. Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt <i>lugeb p.o loeb; mõmmi maga p.o mõmmi magab; lillene p.o lilleline; seen kasvab all kuuse p.o seen kasvab kuuse all</i>) ning osutab neile.</p> <p>3. Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (<i>loetakse, pesti</i>).</p>	<p>1. Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: <i>arstina</i>).</p> <p>2. Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhte väljendamiseks: <i>hommikust õhtuni</i>).</p> <p>3. Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt <i>palju linde, konni, autosid</i>).</p> <p>4. Kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (<i>poeb- pugema; siga-sead</i>).</p> <p>5. Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (...., sest ....), tingimust (kui....., siis), eesmärki (... , et....).</p>
Sõnavara	<p>1. Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis.</p> <p>2. Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt <i>näü p.o kiisu, anna, opa p.o võta sülle</i>),</p> <p>3. Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.</p>	<p>1. Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi.</p> <p>2. Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta on ise kokku puutunud.</p> <p>3. Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu.</p> <p>4. Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt <i>lapsed, riided</i>).</p> <p>5. Kasutab tagasõnu (<i>all, peal, sees, ees, taga</i>) ruumisuhete</p>	<p>1. Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt <i>kuusk, kask – puud; tuvi, kajakas – linnud</i>).</p> <p>2. Kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi (<i>käpad, saba, rool</i>)</p> <p>3. Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (<i>tuttmuits, kelgumägi</i>) ja tuletisi (<i>täpiline, laulja</i>).</p>

		tähistamiseks.	
Hääldamine	1. Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna. 2. Hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid nt <i>a, e, i, o, u, p, m, t, l</i> .	1. Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. 2. Hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla <i>r, s, k, õ, ü</i>).	1. Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. 2. Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt <i>-nt, -lt, -mp</i> jne).
Kirjalik kõne	Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.	1. Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte. 2. kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste. 3. Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt <i>tass- kass, pall-sall, tuba-tuppa</i>), osutades pildile või objektile.	1. Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise teel ära hääliku häälikute reas. Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. 3. Matkib lugemist ja kirjutamist, kritiseerib kriidi või pliiatsiga.
Sõnavara	1. Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt <i>lühike- pikk, must-puhas</i>). 2. Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt <i>arg, kaval, igav</i>). 3. Kasutab kõnes aega väljendavaid omadussõnu (nt <i>hommik, päev, õhtu, öö</i>). 4. Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt <i>tikkudest maja- tikumaja, nuga õuna koorimiseks – õunanuga</i>).	1. Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu <i>eile, täna, homme</i> . 2. Kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (nt <i>jookseb, lippab, sibab</i>). 3. Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (<i>joonistaja, joonistus, jooneline</i>). 4. Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt <i>veereb – veeretab; sõidab-sõidutab</i>). 5. Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt <i>lilled: tulp, roos</i>).	1. Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (<i>tuul ulub, kevad koputab aknale</i>) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. 2. Kastab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekogetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu <i>mõtlen, arvan, julge, lahke</i>). 3. Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu. 4. liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu. 5. Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt <i>vahel, kohal, otsas, varem, enne, pärast</i>). 6. Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades

			(nt <i>sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad.</i>)
Hääldamine	<p>1. Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.</p> <p>2. Hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu.</p> <p>3. Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades.</p> <p>4. Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt <i>taburet, banaan, diivan</i>).</p>	<p>Kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.</p>	<p>1. Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu.</p> <p>2. Hääldab õigesti võõrhäälikuid (<i>f, š</i>) tuttavates sõnades (nt <i>Fanta, šokolaad</i>).</p>
Kirjalik kõne	<p>1. Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites).</p> <p>2. Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul).</p> <p>3. Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).</p>	<p>1. Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu.</p> <p>2. Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas.</p> <p>3. Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt <i>koli – kolli</i> (III v); <i>koli – kolli</i> (II v); <i>koli – kooli</i> (III v); <i>koli – kooli</i> (II v)).</p> <p>4. Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt <i>poe-</i> ja <i>tänavanimed, sildid</i>)</p>	<p>1. Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.</p> <p>2. veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli.</p> <p>3. Häälib õigesti 1-2 silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu.</p> <p>4. Kirjutades märgib õigesti 1-2 silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri. (nt <i>lähem koli</i>).</p> <p>5. Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut.</p> <p>Jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid.</p> <p>7. Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt <i>koll-kool; linna</i> (III v) – <i>lina; tibu – tippu</i>).</p> <p>8. Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.</p>

3. Valdkond *Matemaatika*

1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

(1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;

- (2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
  - (3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
  - (4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
  - (5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
  - (6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
  - (7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.
- 2) Valdkonna *Matemaatika* sisu:
- (1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
  - (2) suurused ja mõõtmine;
  - (3) geomeetrilised kujundid.
- 3) Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Valdkond „Matemaatika“

Üldteema	2- 3aastane	3-4aastane	4-5aastane
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	1. Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks. 2. Leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i> . 3. Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele <i>mitu on?</i>	1. Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustunud hulka. 2.paaride moodustamine (üks-üheseesse vastavusse seadmisega)saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades <i>sama palju, ühepalju</i> ehk <i>võrdselt</i> . 3. Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	1. Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud) 2. Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i> . 3. Tutvub arvudega kümneni.
Suurused ja mõõtmine	1. Näeb ja leiab esemetes erinevusi (<i>suur-väike</i>)	1. Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (<i>suurem- väiksem</i>), pikkuse (<i>pikem- lühem</i>), laiuse (<i>laiem-kitsam</i>) järgi ning kasutab mõisteid.	1. Järjestab esemeid kõrguse järgi (<i>kõrgem-madalam</i>) 2.Järjestab 3 eset suuruse pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.
Geomeetrilised kujundid	1. Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel. 2. Kompimise-, veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.	Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.	Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.

Orienteerumine ajas	Vestleb ööle ja päevale ning matkib tegevusi mängus	1. Leiab aastaegade iseloomulikke tunnuseid (piltidelt, vestluses vm) 2. Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).	Teab ööpäeva osi <i>hommik-päev-õhtu-öö</i> ; kirjeldab tegevusi ja sündmusi <i>eile-täna homme</i> .
Orienteerumine ruumis	Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub <i>ülal- all, kõrval, ees-taga</i> .	Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: <i>ülal-all, ees-taga (minu ees, minu taga jne)</i>	1. Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (<i>seisan Alo taga; olen tahvli ees jne</i>) 2. Määrab vasakut ja paremat poolt.
Üldteema	5-6aastane		6-7aastane
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	1. Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni. 2. Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu. 3. Tunneb numbrimärke. 4. Võrdleb arve (<i>on suurem kui... , on väiksem kui...</i>) 5. Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. 6. Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	1. Mõtestab arvude rida 12ni. 2. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+,-,=). 3. Oskab koostada jutukese kahe etteantud hulga järgi.	
Suurused ja mõõtmine	1. Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. 2. Leiab vaadeldavast objektist silma järgi <i>suurema-väiksema-sama suure</i> ning kontrollib objekte kõrvutades. 3. Hindab kaugust silma järgi. 4. Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga. 5. Järjestab raskuse ja paksuse järgi.	1. Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusemõõte cm,m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevustes. 2. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.	
Geomeetrilised kujundid	1. Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. 2. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse jm järgi.	Eristab ruumilisi kujundeid(kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, kolmnurk, ristkülik).	
Orienteerumine ajas	1. Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. 2. Eristab mõisteid <i>kiiresti, aeglaselt, varsti, hiljem, kohe</i> .	1. Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja päeva. 2. Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava. 3. Kasutab kõnes õigesti sõnu <i>enne, praegu, hiljem, varem</i> .	
Orienteerumine ruumis	1. Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: <i>all-peal, keskel, kohal, äärel, vasakul-paremal</i> 2. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.	Orienteerub tasapinnal.	

4. Valdkond Kunst

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
  - 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
  - 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
  - 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
  - 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
  - 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.
2. Valdkonna *Kunst* sisu:
- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
  - 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
  - 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
  - 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.
3. Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Valdkond „Kunst“

Sisuplokid	3aastane	5aastane	7aastane
Kujutamine ja väljendamine	<p>1. Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.</p> <p>2. Leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid.</p> <p>3. Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi.</p>	<p>1. Kujutab natuuris inspireeritud asju, objekte jne. isikupärase sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.</p> <p>2. Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiast.</p> <p>3. Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.</p> <p>4. Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.</p> <p>5. Võrdleb heledamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.</p>	<p>1. Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.</p> <p>2. Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.</p> <p>3. Jutustab temaatilistes töodes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja-kohast.</p> <p>4. Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga.</p> <p>5. Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne.)</p>

Kujundamine	Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, taskurätti, papptaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi jne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks (tass, taskurätt jne) 2. Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeoluga sobivate motiividega. 3. Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitult kohale esemel (kruusil, pluusil...) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata. 2. Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset. 3. Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib. 4. Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Voolimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale. 2. Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Õõnestab ümarvorme süvendit pöödlaga vajutades. 2. Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades. 3. Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid. 4. Ühendab voolitud detaile omavahel. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära. 2. Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid. 3. Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.
Joonistamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmete pliiatsitega jne) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid ja horisontaalseid sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püüdes paberi piirides. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks. 2. Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedus. 3. Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt. 2. Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda. 3. Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
Maalimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu. 2. Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega. 3. Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisval värviga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu. 2. Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutustega ja -tõmmetega. 3. Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Segab värve uute toonide saamiseks. 2. Kasutab töös eri jämedusega pintsleid. 3. Väldib värvide määrdumist. 4. Kasutab töös pintslit erinevalt (pintslit otsa ja külge)
Meisterdamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke. 2. Katab aluspinna liimiga 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest. 2. Lükib paelale, traadile vm 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne. 2. Valib eri materjalide

	puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.	auguga esemeid. 3. Valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.	liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtmed. 3. Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	1. Vaatleb pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele. 2. Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.	1. Vaatleb oma algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust. 2. Jutustab küsimuste toel mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab mis materjale ta on oma töös kasutanud. 3. Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.	1. Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu. 2. Fantaseerib ja jutustab juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast. 3. Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

5. Valdkond *Muusika*

- 1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:
  - (1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
  - (2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
  - (3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
  - (4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.
- 2) Valdkonna *Muusika* sisu:
  - (1) laulmine;
  - (2) muusika kuulamine;
  - (3) muusikalis-rütmiline liikumine;
  - (4) pillimäng.
- 3) Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Valdkond „Muusikaõpetus“

Teema	3aastane	5aastane	7aastane
Laulmine	<p>1. Huvitub laululisest tegevusest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike).</p> <p>2. Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa)</p>	<p>1. Laulab väljahingamisel loomuliku häälega.</p> <p>2. Esitab laule rühmaga samas tempos</p> <p>3. Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.</p>	<p>1. Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule.</p> <p>2. Esitab laule nii rühmas kui ka üksi.</p>
Muusikalis-rütmiline liikumine	<p>1. Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paariliseaga)</p>	<p>1. Muudab liikumist muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris)</p> <p>2. Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente.</p>	<p>1. Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu toetudes õpitud muusikaliste väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), nt kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksummu.</p> <p>2. Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.</p>
Muusika kuulamine	<p>Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vm)</p>	<p>1. Kuulab laulu ja muusikapala huviga.</p> <p>2. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, nt järgib tempot ja rütmi kehalise liikumiseha, või tundes ära õpitud laulu, hakkab kaasa laulma.</p>	<p>1. Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara.</p> <p>2. Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemustele kuulatud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikas)</p> <p>3. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul)</p>
Pillimäng	<p>Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, kuljustel, väikesel trummil ja marakal)</p>	<p>1. Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille.</p> <p>2. Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele.</p> <p>3. Ansamblimängus alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.</p> <p>4. Mängib tamburiini, kastanjette jt rütmipille.</p>	<p>1. Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.</p> <p>2. Mängib pilliansambelis</p>

6. Valdkond *Liikumine*

- 1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:
  - (1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
  - (2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
  - (3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
  - (4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
  - (5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.
- 2) Valdkonna *Liikumine* sisu:
  - (1) kehalise kasvatusalased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
  - (2) põhiliikumised;
  - (3) liikumismängud;
  - (4) erinevad spordialad;
  - (5) tants ja rütmika.
- 3) Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Valdkond „Liikumine“

Teema	3aastane	5aastane	7aastane
Põhiliikumised	1. Sooritab põhiliikumisi 2. Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.	1. Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. 2. Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi. 3. Teeb harjutusi väikevahenditega.	1. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised. 2. Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu. 3. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Liikumismängud	1. Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglita kõnni- ja jooksumänge. 2. Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.	1. Mängib kollektiivseid võistlusi. 2. Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud) 3. Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.	1. Võistleb kombineeritud teatevõistluses (nt takistusriba läbimine). 2. Mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne) 3. Organiseerib ise liikumismänge. 4. Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

Spordialad: võimlemine	1. Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega. 2. Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega. Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.	1. Teeb vahenditega (palliga, hübitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti. 2. Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes. Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.	1. Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval 2. Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.
Spordialad: kelgutamine	1. Veab tühja kelku. 2. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.	1. Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast. 2. Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid)	1. Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele). 2. Sõidab nõlvakust alla põhiasendis.
Tants ja rütmika	1. Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi. 2. Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.	1. Jäljendab liikumisega erinevaid rütme. 2. Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. 3. Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.	1. Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslastega. 2. Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele. 3. Väljendab liikumise kaudu emotsioone. 4. Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid)
Vaba aeg ja loodusliikumine	1. Matkab õpetajaga või vanematega looduses. 2. Teeb kaasa kuni 500m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	1. Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt. 2. Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga	1. Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul. 2. Mängib lihtsamaid maastikumänge.

7. Valdkond *Ettevõtlik õpe*:

Ettevõtliku õppe põhieesmärgiks on ettevõtliku hoiaku kujundamine.

EESMÄRGID:

- laps on valmis märkama võimalusi ja neid ise ka ellu viima;
- laps oskab määratleda uuendamisvõimalusi ja tegutseda sihipäraselt nende elluviimise eesmärgil;
- lapse ettevõtlikkuse märkamine ja toetamine.

ETTEVÕTLIKU ÕPPE SISUMUDEL:

- Ettevõtliku õppe eesmärkide saavutamiseks on õppeprotsess üles ehitatud nii, et õpetaja ja õpetajaabid on suunajad ja juhendajad, kes võimaldavad igal lapsel

osaleda talle sobivas rollis. Õppetöö mõtestamiseks on õpitav seostatud reaalse eluga, seda rakendatakse praktikas kaasates partnereid. Teadmiste ja oskuste paremaks omandamiseks kasutavad õpetajad ja õpetajaabid aktiivõppemeetodeid ja lõimitud õpet.

ÕPPISISU:

MÕTLEB LOOVALT - rõõmus, loov ja julge laps:

- tunneb rõõmu mängust, tahab uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada iseenda lähiümbruses;
- matkib mängudes erinevaid rolle, rakendab loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda kaaslastega kokkuleppele;
- teab, et inimesed on erinevad, püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.

ALGATAB JULGELT - rõõmus, loov ja julge laps:

- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi, tegutseb iseseisvalt, uudses olukorras täiskasvanu juhise järgi;
- on väljakujunenud eakohased tööharjumused ja soov teha kõike hästi;
- algatab erinevaid mänge ja arendab tegevusi, selgitab oma arvamusi;
- julgeb unistada ning oma unistustest rääkida.

TEGUTSEB ARUKALT - rõõmus, loov ja julge laps:

- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi, viib alustatud tegevused lõpuni, on võimeline keskenduma kuni pool tundi;
- saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi, rühmitab neid erinevate tunnuste alusel;
- kasutab mängudes erinevaid vahendeid heaperemehelikult, ning tegevuse lõppedes koristab enda järel;
- kasutab arutlevalt dialoogi, saab kuuldust aru, tahab ja julgeb suhelda ning loob sõprussuhteid, osaleb ühistegevustes.

VASTUTAB JA HOOLIB - rõõmus, loov ja julge laps:

- hoolib teistest inimestest ja ümbritsevast keskkonnast, teeb vahet hea ja halva käitumise vahel, oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ja muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- järgib kokkulepituid reegleid ja käitumisnorme, teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ja kuidas ohutult käituda, püüab osutada abi ja küsib vajadusel ka ise;

- tunneb rõõmu õnnestumistest ja tuleb toime pettumustega, suudab oma tundeid kirjeldada ning tugevaid emotsioone sobival viisil väljendada.

ÕPITULEMUSED:

MÕTLEB LOOVAULT:

- on uudishimulik, avatud ja õpihimuline;
- oskab leida uusi ideid/lahendusi;
- oskab probleeme loovaalt lahendada ning tehtud vigadest õppida.

ALGATAB JULGELT:

- on motiveeritud ja iseseisev;
- tahab saavutada parimat;
- julgeb otsustada ja katsetada.

TEGUTSEB ARUKALT:

- on sihikindel oma eesmärgini jõudmisel;
- oskab ennast ja ümbritsevat ning tehtud valikuga kaasnevaid tagajärgi adekvaatselt hinnata;
- oskab teadlikult kavandada ja kasutada ressursse;
- oskab luua suhteid ja teha koostööd.

VASTUTAB HOOLIVALT:

- arvestab inimeste ja keskkonnaga enda ümber;
- tegutseb vastutustundlikult;
- tuleb toime ebaõnnestumistega.

8. Valdkond *Robootikaõpe*

Erinevad Duplokomplektid eelkooliealistele lastele, mis aitavad arendada laste peenemotoorikat, teadmisi erinevates valdkondades nagu tehnika, matemaatika, keel ja kõne, loodus, eesti keele õpet.

Programmeeritav Mesimumm Bee-Bot: Bee-Bot on armas mesimumm-põrandarobot lastele, mida saab kasutada erinevates ainevaldkondades, eneseväljendusoskuste, põhjus-tagajärgseoste arendamisel. Laps õpib seadme juhtimist ja programmeerimist.

V ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS

1. Lasteaia õppeaasta

- 1) Mikitamäe Kooli lasteaed korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1.septembril ning lõpeb 31.augustil. Aktiivne õppeperiood kestab

1. septembrist kuni 31. maini.

2) Suvekuudel on rõhk mängulisel tegevusel õues.

2. Päevakava koostamise põhimõtted

1) Õppe- ja kasvatustegevus tugineb päevakaval. Päevakavas vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

2) Päevakava koostatakse rühma õpetajate poolt, kooskõlastatakse kooli direktoriga ja kinnitatakse kooli direktori poolt käskkirjaga iga õppeaasta algul.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine liitrühmas

1) Liitrühmas on lapsed vanuses 1,6-7 aastat.

2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, tempot, vanust, huve, keskendumisvõimet ning tähelepanu. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

3) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi (nädal) eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused.

4) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi. Tuleb jälgida, et iga vanuserühm saaks osaleda õppetegevuses ja nädalas ettenähtud tegevuste liikides ning laps omandaks eakohased oskused ja teadmised.

5) Teadmisi ja oskusi antakse ja eesmärgid täidetakse kolmel erineval meetodil:

- kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid igal vanusel on erinev ülesanne sisult ja raskusastmelt;
- tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal rühmal on see erinev;
- tegevus toimub ainult ühe vanusega ja teised tegelevad vabategevusega koos õpetaja abiga.

6) Liitrühmas on mõistetav, et abi vajavad enam nooremad lapsed, nii õpivad vanemad lapsed kannatlikkust ja püsivust. Õpetajat abistavad tegevustes vanemad lapsed, kes saavad sellise tegevusega oma teadmisi ja oskusi korrata ja kinnistada.

7) Liitrühma mikrokliima on lapse arengut igati soodustav, lapsel on iga päev võimalus suhelda erinevas vanuses lastega, mis omakorda mõjub positiivselt lapse sotsiaalsele arengule.

8) Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused)

tutvutakse loomulikus keskkonnas.

- 9) Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning õpetajate ja personali kaasamist.
- 10) Planeeritud tegevuste läbiviimise ajaline kestus ja tegevuskordade arv päevas:

Laste vanus	Tegevuste kestus	Tegevusi päevas
1,6.- 3.a	10-15 minutit	2
3.- 4.a	Kuni 20 minutit	2-3
4.- 5.a	Kuni 20 minutit	3
5.- 6.a	Kuni 25 minutit	3-4
6.- 7.a	Kuni 35 minutit	4

4. Lasteaia ürituste plaan

- 1) Lasteaia ürituste plaan koostatakse iga õppeaasta alguses ja kooskõlastatakse Mikitamäe kooli ürituste plaaniga. Lasteaia ürituste plaani koostamisel lähtutakse traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest ja Mikitamäe kooli üritustest. Kuna Mikitamäe lasteaial ja koolil on palju ühisüritusi, siis valmib ka ühine õppeaasta ürituste plaan (Ürituste plaan vt Lisa 9).
- 2) Lastele ürituste planeerimisel lähtutakse käsitlusele tulevatest teemadest, laste vanusest ja lastevanemate soovidest ja lasteaia traditsioonilistest üritustest.
- 3) Lasteaia traditsioonilised üritused:
  - 1. September - tarkusepäev
  - *Oravakeste* Mihklipäev
  - Õpetajate päeva tähistamine - tegevusi viivad läbi 8. klassi õpilased
  - Leivapäev
  - Isadepäeva pidu
  - Setomaa nädal
  - Kadrikarneval koos algklassiõpilastega
  - Piparkoogipäev
  - Jõulupidu

- Vastlapäev
- Munapäevade tähistamine
- Emapäevapidu
- Spordipäevad
- Lõpupidu
- Ekskursioonid/Väljasõidud
- Teatri ühiskülastus 2 korda aastas

VI LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

- 1. Lapse arengu hindamise eesmärk on:**
  - 1) lapse arengu nähtavaks tegemine ja selle edasine planeerimine;
  - 2) iga lapse arengupotentsiaali märkamine;
  - 3) erivajaduste väljaselgitamine.
- 2. Õpetaja jälgib kavakindlalt lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas esteetilist ning kõlbelist arengut.**
  - 1) Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse lapse üld- ja peenmotoorikat: koordineerimise, kõndi, rühti ja tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.
  - 2) Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut. Siia kuulub ka kõne kasutamise ja mõistmise hindamine.
  - 3) Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega.
  - 4) Suhtlemises, mängus ja igapäevategevustes vaadeldakse ka lapse kõlbelist ja esteetilist arengut.
- 3. Lapse arengu jälgimise ülestähendamine:**
  - 1) Rühma õpetajad planeerivad iga õppeaasta alguses lapse arengu analüüsimise.
  - 2) Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapi koostamise eesmärk on koguda lapse tööde näidiseid, mis annavad ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul.
  - 3) Lapse arengu kirjeldamiseks täidavad rühma õpetajad ja logopeed kaks korda õppeaastas (sügisel ja kevadel) „Lapse arengu jälgimise tabeli“ (tabeli vorm vt Lisa

1, Lisa 1A) ning annavad selle põhjal lapsevanemale hinnangu tema lapse arengu kohta lasteaias. Vajadusel selgitavad, ühtlustavad kodu ja lasteaia kasvatuspõhimõtteid ning nõustavad probleemide lahendamist.

- 4) Arengumapp on lapsevanemaga individuaalse vestluse aluseks (Arengumapi koostamise alused vt Lisa 2).

VII KOOLIVALMIDUSE MÄÄRATLEMISE PÕHIMÕTTED

1. Koolivalmidus on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevuselt õpitegevusele. Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist. Omavahel põimudes ja üksteisest sõltudes moodustavad nad terviksüsteemi, mis aitab lapsel toime tulla koolipoolsete nõudmistega.
  - 1) Füüsilise aspekti seisukohalt on olulised: lapse tervislik seisund, sellest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime, lapse üldfüüsiline areng, liikumisaktiivsus ja vastupidavus, lapse oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist, lapse motoorne areng – käelihaste tegevus ning käe ja silmade koostöö.
  - 2) Vaimse aspekti seisukohalt on olulised: kuidas laps oma teadmised ja oskused esile toob, kuidas ta oskab neid kasutada, kuidas ta lahendusteni jõuab jms, lapse vaatlusoskus (oskus kuulata ja uurida, koondada tähelepanu), lapse kujutlused ruumist ja ajast (orienteerumine ajas ja ruumis), lapse oskus järjestada, rühmitada, võrrelda (loogiline mõtlemine) jms, lapse kõne, väljendus- ja jutustamisoskus, lapse oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistada, tajude eristusvõime ja mõtestatus.
  - 3) Sotsiaalse aspekti sisukohalt on olulised: lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi; lapse igapäevane käitumine (on omandanud tavalised käitumismallid); lapse oskus ja iseseisvus seada eesmärged ja ülesandeid; lapse tahe täita täiskasvanu nõudmisi.
2. Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse rühma õpetajate ja logopeedi poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil.
3. **Koolivalmiduse hindamine** toimub lapse arengu analüüsimise põhjal.
  - 1) Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi:
    - (1) vaatlus / kogu õppeaasta jooksul,
    - (2) koolivalmiduse test (testi vorm vt Lisa 3) / sügisel ja kevadel.
  - 2) Vaatlusandmete põhjal täidavad rühma õpetajad ja logopeed lapse „Koolivalmiduse kaardi” (kaardi vorm ELIISis). Lapsel valmib õppeaasta jooksul arengumapp ning selle kaudu antakse tagasisidet lapsevanemale.
4. 6–7aastase lapse eeldatavad üldoskused:

1) Mänguoskused

- (1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
- (2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
- (3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu
- (4) täidab mängudes erinevaid rolle
- (5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
- (6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
- (7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus
- (8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid, s.h. robotikavahendeid
- (9) Suudab algatada ettevõtlikkust kajastavaid mänge (turg, pood jm.)

2) Tunnetus- ja õpioskused

- (1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
- (2) mõtleb nii kaemuslik- kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
- (3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi
- (4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni
- (5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi
- (6) suhtub õppimisse positiivselt- tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada
- (7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel
- (8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist

3) Sotsiaalsed oskused

- (1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses
- (2) tahab ja julgeb suhelda - huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu
- (3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise
- (4) osaleb rühma reeglite kujundamisel
- (5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd
- (6) loob sõprussuhteid
- (7) saab aru oma – võõra - ühise tähendusest
- (8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel
- (9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad

- (10) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme
- (11) selgitab oma seisukohti
- (12) suudab juhendada ja kaasata nooremaid
- 4) Enesekohased oskused
  - (1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada
  - (2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi
  - (3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele
  - (4) algatab mängu ja tegevust
  - (5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest
  - (6) teab, mis võib olla teisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda
  - (7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused
  - (8) asutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

VIII ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

1. Tugisüsteemi lasteaias moodustavad logopeed, sotsiaalpedagoog, tugiisik, õpetaja. Spetsialiste kaasatakse vastavalt vajadusele.
2. Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.
3. Eripedagoogika-alast tööd teeb lasteaias logopeed, kes tegeleb lapsega individuaalselt, nõustab peresid lapse erivajaduse küsimustes ning õpetajaid diferentseeritud õpetuse planeerimisel, individuaalsete arenduskavade koostamisel. Sotsiaalpedagoog nõustab peresid ja õpetajaid vastavalt tekkinud vajadustele.
4. Lasteaiaõpetajatel on teadmised ja oskused, et koostöös logopeediga abi pakkuda kergemate kõne-, liikumis-, nägemis- ja kuulmispuuetega ning käitumishäiretega lastele.
5. Erivajadusega lapsega tehtav töö lähtub konkreetse lapse erivajadustest ja arengu tasemest: lähtudes rühma nädalakavast viiakse läbi nii individuaalseid kui diferentseeritud tegevusi.

6. Erivajadustega lapsele võimaldatakse erisusi vajadusel lähtuvalt tema eripärast ja lasteaia võimalustest.
7. Lasteaiaõpetajad, koostöös logopeedi ja sotsiaalpedagoogiga nõustavad lapsevanemaid lapse koolikohustuse täitmise edasilükkamise küsimustes.
8. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.
9. Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel. Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe täieliku keelekümbluse meetodikat rakendades. Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

IX LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

1. Lasteaia personal teeb lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.
2. Rühma õpetajad teavitavad regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Rühma õpetajad loovad lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.
  - 1) **Lapsevanema teavitamiseks** lasteaia õppe- ja kasvatuskorraldusest kasutatakse järgmisi infokanaleid:
    - (1) Igapäevane suhtlemine ja infovahetus lapsevanemate ja õpetajate vahel *lapse arengu edusammude ja lapse kogemuste üle*;
    - (2) Vähemalt kord õppeaasta jooksul toimub lastevanemate üldkoosolek;
    - (3) kirjalikud teated vanematele (FB ja ELIIS);
    - (4) Rühma infostend;
    - (5) Õppe- ja kasvatustöökorralduslikud dokumendid on kättesaadavad elektroonselt kooli veebilehel www.mikita.edu.ee ja paber kandjal rühmas;
    - (6) Lahtiste uste päev.
3. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.
  - 1) Lapsevanemal võimaldatakse osaleda rühma igapäevaelu ja ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.
  - 2) Üks lapsevanem esindab lasteaia lapsevanemaid Mikitamäe Kooli hoolekogus.

- 3) Lapsevanemate ootuste väljaselgitamine ning nende poolt lasteaia tegevusele tagasiside andmine toimub rahulolu-uuringu, lapse arenguestluse ning lapsevanemate koosoleku kaudu, samuti igapäevase suhtlemise ja infovahetuse teel lapsevanemate ja õpetajate vahel.
4. Rahulolu-uuring
Lapsevanemate hulgas viiakse vähemalt üks kord arengukava perioodi jooksul. Kokkuvõtte küsitlusest ja tagasiside lasteaia tegevusele antakse lapsevanematele lastevanemate koosolekul.
5. Arenguestlused
  - 1) Arenguestlused lapsevanemaga viiakse soovi korral lasteaias läbi üks kord õppeaastas: 2-5 aastaste laste vanematega perioodil jaanuar-märts ning kooliminevate laste vanematega perioodil aprill-mai.
  - 2) Arenguestluste läbiviimiseks:
    - (1) lepitakse vanemaga kokku sobiv aeg;
    - (2) lapsevanem saab kutse arenguestlusele koos ettevalmistava küsimustikuga;
    - (3) õpetaja viib 5-6 aastase lapsega läbi eneseanalüüsi;
    - (4) koos täidetakse vestluse lõpus kokkuvõttev leht, mis jääb õpetajale kui ka lapsevanemale.

X ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

1. Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal.
2. Õppekava uuendades ja täiendades lähtutakse sisehindamise tulemustest, kus kajastub, kuidas soodustab õppekava ning sellest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus laste arengut, mängu ja õppimist.
3. Õppekava täiendamise aluseks on kooli õppenõukogu otsused, mis on läbi arutatud hoolekogus.
4. Õppekava muudatused kinnitab kooli direktor käskkirjaga.